

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

I

KIPPENHOK IS KL

Minervahuis Het Kippenhok is al versierd tot aan het plafond. 'Wij gingen verkleed als zuurstokken, anderen als Jezus of kerstboom.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK In de grote kerstboom van Rapenburg 120, ofwel Minervahuis Het Kippenhok, hangen klassieke kerstballen en plastic bierpulletjes. Aan het plafond bungelen sinterklaas- en kerstpakketjes. De muren en hoge ramen zijn versierd met kerstverlichting.

Het Kippenhok – met zevenendertig Leidse studentes naar eigen zeggen het grootste meisjeshuis van Nederland – is er vroeg bij. 'Een paar weken geleden hadden we een low budget huisdiner met het thema sinterkerst', verklaart Mineke van Maurik (19, kunstgeschiedenis). 'We wonen in huis met vijf lichten en iedere lichting trok een andere outfit aan', vult May Waller (22, filosofie en psychologie) aan. 'Mijn jaar ging als zuurstokken verkleed. We bestelden jurkjes en decoraties.'

Van Maurik: 'Andere jaren gingen als Jezus of kerstboom. We kopen geen kant-en-klare pakken, maar gaan creatief op zoek naar een outfit.'

Alsof zevenendertig vrouwen in een fusie nog niet genoeg zijn, namen zij ook allemaal een date mee. 'De mannen moesten die dag allemaal wachten in een café. Elke lichting van ons huis haalde een groepje mannen op dat hoorde bij de dames van een andere lichting', legt Van Maurik uit.

Hoe bereid je een fatsoenlijk diner voor zoveel mensen? Heel simpel, zegt Van Maurik. 'We haalden pizza en maakten bitterballen.' Waller: 'Het was allemaal in een heel losse sfeer. Er draaiden ook dj's.'

Zeventig studenten op een kluitje en muziek; een goed recept voor onoverkomelijke geluidsoverlast. 'Daarom deden we het diner overdag in plaats van 's avonds. Dat is weer eens wat anders en het is ook wel zo fijn voor de buurtgenoten', redeneert Waller. 'Om stipt elf uur ging de muziek uit en van tevoren hadden we bij de buurtbewoners een briefje in de bus gestopt. Ze kregen ook een flesje wijn.'

Van Maurik: 'Om de geluidsoverlast te beperken deden we de luiken van de fusie dicht en zetten we matrassen tegen de ramen. Daaroverheen deden we aluminiumfolie, dat zag er wat leuker uit. En we haalden ook de klok weg, zodat je niet kon zien hoe laat het was.'

Volgende week houden de meiden een kerstdiner in huis. 'Elk jaar maakt een gang', vertelt Waller. 'Maar dat is vaak last-minute', geeft Van Maurik lachend toe.

Foto Taco van der Eb

AAR VOOR KERST

Achtergrond

ZO HAALT JE 230 PU

Als er iemand vakantie heeft verdiend, is het Juliette van der Laarse. Ze doet vier (4!) studies en runt ook nog een gamebedrijf. *Mare* vroeg haar om een week lang een agenda bij te houden. Gelukkig deed ze dat al - en nogal minutieus ook.

DOOR SUSAN WICHGERS Iedereen heeft het druk, maar er kan er maar één de winnaar zijn. Juliette van der Laarse (26) begon vier jaar geleden met Koreastudies. Twee jaar later startte ze met rechten, daarna volgden security studies en urban studies. 'Maar niet voltijd hoor', benadrukt ze meerdere keren. Dit jaar haalt ze 230 studiepunten (toch bijna vier complete studies) als ze haar planning blijft volgen. Het aantal studiepunten dat ze minstens moet halen om door te mogen studeren, is 160. Haar minimum is dus nog altijd het equivalent van ruim 2,5 studies.

'Het is minder heftig dan het lijkt', zegt Van der Laarse. 'Eerstejaarsvakken zijn vaak vrij algemeen. Bij security studies kregen we bijvoorbeeld uitleg over wat een staat is, of wat oriëntalisme inhoudt. Dat wist ik dan al, van Koreastudies. Na het eerste jaar worden de vakken specialistischer, maar dan heb ik mijn propedeuse al gehaald, dus kan ik het rustiger aan doen.' Ook al hebben de studies weinig met elkaar te maken, het combineren van kennis helpt haar veel. 'Het was echt anders geweest als ik bijvoorbeeld wiskunde erbij had willen studeren', denkt Van der Laarse. Voor deze vier studies heeft Van der Laarse ook nog een opleiding in game development gedaan, waarin ze een goedlopend bedrijf is gestart. Op

Foto Marc de Haan

DAILY LOG
 19 NOVEMBER - MONDAY 2018
 ○ LINK PRESENTATION
 ○ Ryder Carroll brochure: p 36
 X 15/11 writing p 36
 ● 19/11 writing p 39
 ● R wk1 p 38
 ● L wk1 p 38
 ● NP1 p 38
 ● NP2 p 46
 ● FP1 p 36
 ● FP2 p 36
 ● TP1 p 36
 ● TP2 p 36
 ● FE1 p 41
 ● FE2 p 41
 ● CR1 p 41
 ● CR2 p 41
 ● BL1 p 41
 ● BL2 p 41
 ● Check trella to do list
 ● Check workload & re-
 ● Set up Snapchat with
 - Popamine fast night
 - What about the next
 - Study advisors next
 - Backexam! Couldn't

47 WEEK LOG
 NOVEMBER

19 MONDAY
 ○ LINK PRESENTATION
 ○ Ryder Carroll brochure
 ▼ Backpain

20 TUESDAY
 ▼ Backpain

21 WEDNESDAY
 ▼ Backpain

22 THURSDAY

PHYSICAL/HEALTH
EMOTIONAL
STRESS LEVELS

WEEKLY REFLECTION

PRODUCTIVITY
HAPPINESS
GOAL FOCUSED

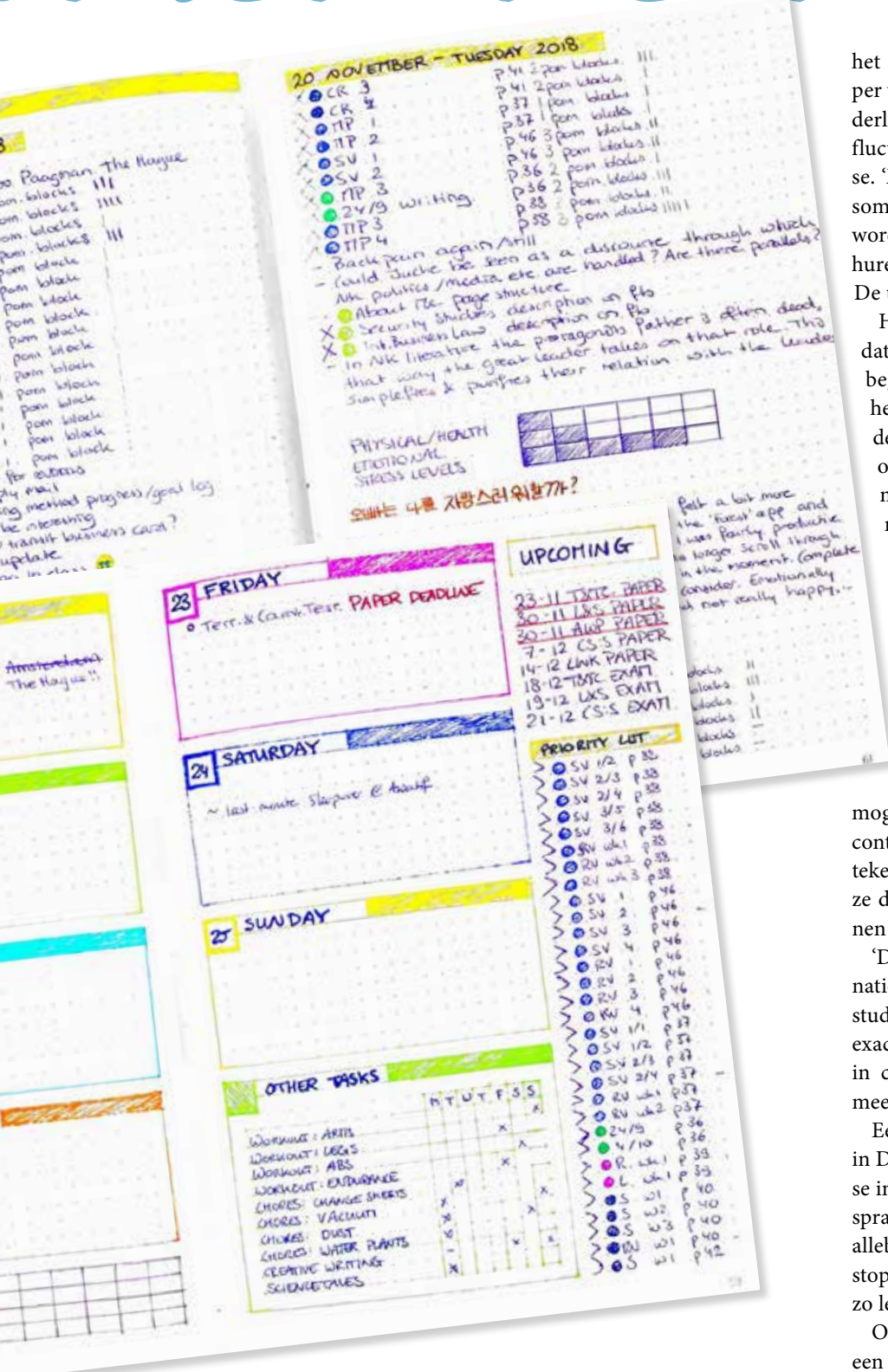
OVERALL
 This was def. a 'down' week. Run out. Priority problems I could not manage to make the others. Almost to catch up next week.

PRODUCTIVITY
 Not as product. as I input to be. Popamine fast it a must. Should catch up next week + my GW system needs improvement, as does Freshcare.

HAPPINESS
 Things aren't going well in groups. All stuffs pain everything in leader. Only that perfection. Then last again.

PRIORITY LIST
 ● 15/11 p 36
 ● 19/11 p 36
 ● NP 1 p 38
 ● NP 2 p 38
 ● NP 3 p 38
 ● NP 4 p 38
 ● NP 5 p 38
 ● NP 6 p 38
 ● NP 7 p 38
 ● NP 8 p 38
 ● NP 9 p 38
 ● NP 10 p 38
 ● FP 1 p 46
 ● FP 2 p 46
 ● FP 3 p 46
 ● FP 4 p 46
 ● FE 1 p 41
 ● FE 2 p 41
 ● FE 3 p 41
 ● FE 4 p 41
 ● CR 1 p 41
 ● CR 2 p 41
 ● CR 3 p 41
 ● CR 4 p 41
 ● CR 5 p 41
 ● CR 6 p 41
 ● CR 7 p 41
 ● CR 8 p 41
 ● CR 9 p 41
 ● CR 10 p 41
 ● BL 1 p 41
 ● BL 2 p 41
 ● BL 3 p 41
 ● BL 4 p 41
 ● BL 5 p 41
 ● BL 6 p 41
 ● BL 7 p 41
 ● BL 8 p 41
 ● BL 9 p 41
 ● BL 10 p 41
 ● NP 1 p 36
 ● NP 2 p 36
 ● NP 3 p 36
 ● NP 4 p 36
 ● NP 5 p 36

JUNTEN IN EEN JAAK

het moment is ze daar zo'n twaalf uur per week mee bezig, maar dat is uitzonderlijk. 'De tijd die ik daaraan kwijt ben fluctueert enorm', vertelt Van der Laarse. 'Meestal zo'n 25 uur per week, maar soms ook zestig.' Als het écht te druk wordt, zou ze een manager in kunnen huren. 'Ik hoef er niet rijk van te worden. De universiteit is mijn prioriteit.'

Haar bedrijf, ReddLock, is de reden dat ze twee jaar geleden met rechten begon. Omdat ze nog niks wist van het runnen van een bedrijf schakelde ze een *business incubator* in, een organisatie die startende ondernemers helpt. Ze had het idee dat ze niet kreeg waar ze voor betaalde, en besloot de samenwerking te verbreken. Maar ze waren niet zomaar van plan haar te laten gaan.

Ze schakelde één van de duurste advocaten van Nederland in, die ze niet kon betalen. 'Hij was heel begaan met mijn verhaal en alsnog bereid me te helpen. Uit geldgebrek heb ik de zaak zoveel mogelijk zelf voorbereid. Zijn stagiair controleerde het en de vennoot ondertekende de mails.' Met wat bluffen heeft ze de organisatie gelukkig alsnog kunnen verlaten.

'Door deze ervaring besloot ik internationaal ondernemersrecht te gaan studeren', vertelt ze. 'Ik wilde voortaan exact weten wat er tussen de regels door in contracten staat. Dit zal me nooit meer overkomen.'

Een jaar later begon security studies in Den Haag, iets waar ze altijd interesse in heeft gehad. En ook urban studies sprak haar aan. 'Ik dacht: ik probeer het allebei gewoon, en als ik het niet red, stop ik er weer mee. Maar ik vond het zo leuk dat ik het ben blijven doen.'

Om alles vol te houden, maakt ze in een *bullet journal* planningen die niks

Achtergrond

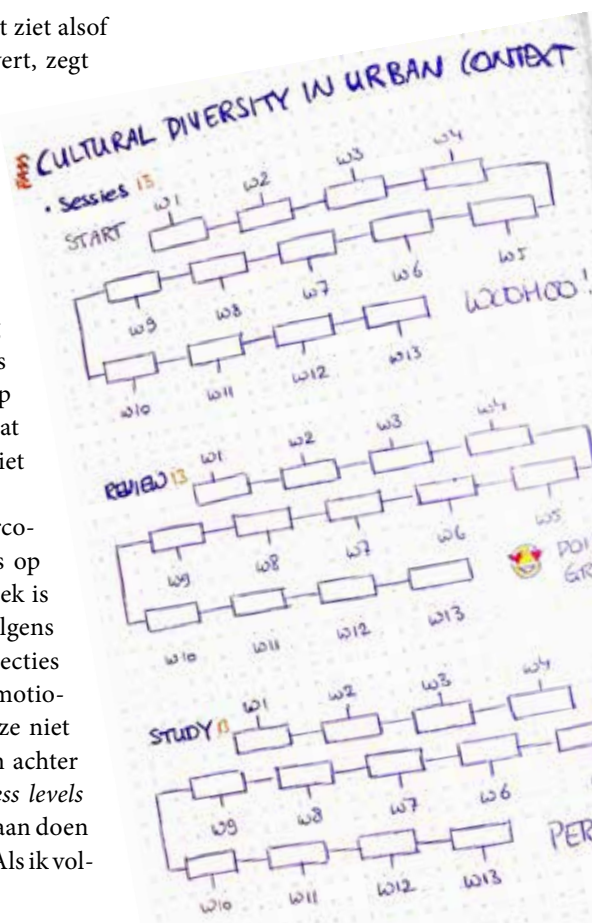
aan het toeval overlaten. ‘Als een psycholoog hiernaar zou kijken, zou ik waarschijnlijk meteen allemaal labels opgeplakt krijgen’, lacht ze. Dat ze perfectionistisch is, is er op z'n minst aan af te lezen. Soms mist ze daar zelfs deadlines door.

‘Ik heb geluk dat mijn docenten me kennen, anders zouden ze misschien denken dat het luiheid is. Afgelopen week miste ik een paperdeadline door mijn enthousiasme. Ik had een goed onderwerp in mijn hoofd, en door erover te lezen werd dat steeds beter. Ik zit dan al snel op veertig artikelen in plaats van vijftien, omdat ik ook artikelen wil lezen waar de onderzoeker naar refereert, en dan is de deadline verstreken voordat het voor mezelf goed genoeg is.’

Van der Laarse heeft allerlei methodes geprobeerd om te testen hoe ze het snelst leert. Momenteel is dat het zogeheten Pareto-principe (ook wel: 20/80-principe): met 20 procent van de tijd krijgt ze 80 procent van het werk gedaan.

Hoewel haar planning eruit ziet alsof het meer tijd kost dan oplevert, zegt ze: ‘Het is nog nooit zo rustig in mijn hoofd geweest. In het begin was het tijdrovend, maar ik word er steeds beter in. Ik had altijd extreem veel stress. Nu niet meer. Ik kan niet meer denken dat ik niet genoeg doe en dat geeft ook rust. Als ik ooit tijd heb, ga ik een app maken van het systeem, zodat alles overzichtelijk is en het niet meer op papier hoeft.’

Haar weken hebben kleuren: een zwarte week is alles op twintig procent, een rode week is alles fulltime, en dus niet volgens het Pareto principe. De reflecties van haar stressniveaus en emotionele gezondheid zorgen dat ze niet te ver gaat. ‘Als te veel weken achter elkaar rood zijn en mijn stress levels zijn hoog, dan moet ik rustig aan doen en een zwarte week plannen. Als ik vol-

gens mijn eigen planning alles gedaan heb, voelt dat ook echt als genoeg. Dan kan ik wel rusten.’

Bij iedere dag staat er ‘*Would oppa be proud?*’. ‘Oppa’ betekent is Koreaans voor zoiets als oudere broer. Ik heb een goede online vriend die heel pragmatisch en efficiënt is. De vraag is eigenlijk altijd: zou hij trots op me zijn?’

Ze plant op een dag precies welke taken ze moet volbrengen, en hoeveel ‘pomodoro’ (een tijdsblok van 25 minuten) daarvoor nodig zijn. Om te concentreren gebruikt ze Forest, een app waarin je een boom plant die groeit als je niet op je telefoon kijkt, en stopt met groeien als je dat wel doet. Achterin haar boek staan *roadmaps* met de taken onderverdeeld in subtaken, die ze netjes afkruist. ‘Dan zie je meteen of je snel werkt of achterloopt.’

Een sociaal leven onderhouden naast dit alles is wel moeilijk,

geeft ze toe. ‘Meestal combineer ik het met logeren. Ik heb een vriend, maar we doen weinig samen, behalve slapen. Afgelopen weekend moest ik er echt even tussenuit en logeerde ik bij een vriendin. Dan zijn we wel samen aan het studeren, maar het voelt toch alsof ik even weg ben.’

Ook familie ziet ze weinig: soms met tussenpozen van vier maanden. De kerstdagen besteedt ze dus juist daar, met hen. ‘Met Kerst ga ik slapen, maar voornamelijk veel samenzijn met hen. Kerst is honderd procent toegewijd aan mijn familie.’

Na het afronden van haar bachelors wil ze een master gaan doen (‘waarschijnlijk ook verschillende tegelijk’) en haar droom is om een PhD te halen. ‘Ik vind academisch onderzoek heel leuk en ik lees en schrijf snel, dat is een groot voordeel. Mensen vragen me vaak hoe ik alles tegelijk doe. Misschien begin ik er nog wel een blog over.’

ZODRA HET DONKER W

Van links naar rechts: Daan Hoogers, Paula van der Meer, Mees Fox, Martijn Wissink en Lianne Giebel. Foto Marc de Haan

ORDT MAG HET

Studievereniging Life bereidt zich voor op de Foute Kersttruienborrel. 'Sommigen dragen ze al begin november.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK 'Je hebt een koffievlek op je trui', zegt verenigingsvoorzitter van studievereniging Life Martijn Wissink (21, life science & technology) tegen bestuursgeenoot Paula van der Meer (21, secretaris). 'En ook nog eens op het witte gedeelte', voegt Daan Hoogers (molecular science & technology) eraan toe. 'Ja', antwoordt Van der Meer terwijl ze naar de ijsbeer ter hoogte van haar buik kijkt. 'Dat is wel pijnlijk.'

Voor de gelegenheid hebben de bestuurders van studievereniging Life zich in hun kerstigste outfit gestoken. Geen betere manier om promotie te maken voor de Foute Kersttruienborrel, donderdag in Science Club in het Gorlaeus. Wanneer MST-student Daan Hoogers lucht krijgt van een kersttruienfoto, voegt hij zich bij de groep. Zijn met knipperende lichtjes versierde trui, waarmee hij gewoon naar de faculteit gaat, mag niet ontbreken, vindt hij.

Wissink: 'We organiseerden een keer een borrel waarbij we iedereen opriepen in de truien van Life te verschijnen. Eén persoon kwam toen in een kersttrui. Toen dachten we: waarom doen we dat niet een keer als thema?'

Studenten dragen overigens ook foute kersttruien als er geen borrel is, vertelt hij. 'Sommigen zie ik er al begin november in rondlopen. Zodra het een beetje donker wordt, mag het weer. Je hebt er al een voor acht euro bij de Hema.' Zelf draagt hij hem soms ook naar college. "'Coole trui", hoor ik dan.'

Alle studenten en PhD'ers van de faculteit wis-, natuur- en sterrenkunde zijn welkom op de borrel. In de borrelzaal passen alleen niet oneindig veel mensen. 'Ik denk iets meer dan vijftig', schat Lianne Giebel (20, commissaris intern). 'De eerstejaars hebben verplicht practicum tot 17 uur, dus die komen daarna ook wel.'

Wordt de dresscode streng gehandhaafd? 'We kunnen niet verplichten dat iedereen in een kersttrui komt', vindt Wissink. Maar voor degene met de foutste kersttrui is misschien nog wel wat te winnen, denkt Wissink hardop. 'Het zou wel leuk zijn om er een wedstrijdelement in te doen. Voor een paar gratis biertjes of zo.'

KERSTPLEZIER

Foto's Taco van der Eb

Voorgerecht: soep van gegrilde bloemkool met rucola-walnootpesto

Bereiding:

1. Vet de bloemkoolplakken in met olijfolie, besprenkel met peper en zout
2. Laat een grote koekenpan warm worden en grill de plakken bloemkool tot deze zwarte/bruine randen hebben. Ze hoeven nog niet gaar te zijn. Verwijder de plakken bloemkool als de kleur is bereikt.
3. Verhit in een soeppan een beetje olijfolie en fruit de sjalotjes. Als deze glazig zijn voeg je de knoflook en de tijm toe.
4. Blus het geheel af met een scheutje witte wijn.
5. Voeg de gegrilde bloemkoolplakken, de groentebouillon en de haveremelk toe. Laat pruttelen tot de bloemkool gaar is. Pureer.
6. Serveer met de rucola-walnootpesto, wat chilivlokken en wat verse tijm.

Serveer met een witte wijn, zoals een Verdichio.

De bloemkool is ook te grillen in de oven, maar naar mijn mening zijn de meeste ovens in studentenhuisen kankerverwekkend vuil of simpelweg te klein, of beide. Bij dezen dus de versie met pan.

De soep zelf (4 à 5 personen):

- 1 bloemkool, in plakken gesneden
- 3 sjalotjes, gesnipperd
- 4 tenen knoflook, fijngesneden
- scheutje witte wijn
- bosje verse tijm, enkel de blaadjes
- 1 liter groentebouillon
- 0,5 liter (volle) haveremelk
- chilivlokken
- olijfolie
- peper en zout

Rucola-walnootpesto (5 personen):

- 4 handjes rucola
- 50 gram walnoten
- 2 tenen knoflook
- 1 à 2 theelepels kappertjes
- 100 ml olijfolie
- 1 citroen, rasp en sap
- peper en zout

Bereiding:

Voeg alle ingrediënten toe aan een hoge (maat)beker en pureer deze met de staafmixer

ZONDER DIER

Ook in een vieze studentenkeuken kun je prima een heerlijk veganistisch kerstdiner bereiden, bewijst **Marc**-columnist **Femke Blommaert**. Nu alleen nog afwassen.

Dit driegangendiner is prima te maken in een smerig studentenhuus met een dito smerige keuken met louter een vierpits gasstel: dat deed ik namelijk ook. Zolang je beschikt over een staafmixer (zo niet: investeer erin), een koekenpan en een 'gewone pan' komt het goed. Zowel de soep als de pesto worden enkel lekkerder als ze even staan, dus maak ze vooral één à twee dagen van tevoren. De paprika's voor de risotto zijn ook van tevoren te grillen. De witte en de rode wijn in deze recepten kwamen van Moncaro, een Italiaans wijnhuis dat louter veganistische wijnen produceert.

Mocht je, ik heb geen idee waarom, wat over hebben van deze risotto: draai er afgekoeld balletjes van, laat deze opstijven in de koelkast, paneer ze en frituur ze. Dat heet officieel arancini, maar het zijn gewoon veredelde bitterballen. En dat kan ik enkel waarderen.

Ingrediënten (4 à 5 personen):

- 2 sjalotjes, fijngesneden
- 5 tenen knoflook, fijngesneden
- 50 gram zongedroogde tomaten, in repen (niet op olie, maar die in een zakje)
- 2 puntpaprika's, geroosterd en in stukjes gesneden
- 0,75 à 1 liter groentebouillon
- 1 blik tomatenblokjes (400g)
- 300 g risottorijst
- flinke scheut rode wijn
- platte peterselie, blaadjes en takjes apart, beide fijngesneden
- peper en zout

Nee, je mist de Parmezaanse kaas niet.

Hoofdgerecht: risotto met gegrilde paprika en zongedroogde tomaat

Bereiding:

1. Verhit wat olijfolie in de pan en fruit daarin de ui en de peterselietakjes. Voeg de knoflook toe als de ui glazig is.
2. Verwarm in een andere pan de groentebouillon samen met de tomatenblokjes.
3. Voeg de risottorijst toe aan de pan uit stap één. Als deze rijst ook enigszins glazig is, schenk je de rode wijn erbij. Wanneer de wijn verdampt is, schenk je steeds een beetje bouillon bij de risotto. Houd ongeveer een soeplepel per keer aan. Zodra de bouillon volledig is opgenomen door de risottorijst, voeg je een nieuwe soeplepel aan bouillon toe. Voeg op dit punt ook de zongedroogde tomaat toe, zodat deze kan 'meegaren' in de bouillon.
4. Wanneer je denkt dat de rijst volledig gaar is, voeg je nog een laatste lepel bouillon en de gegrilde paprika toe. Zet het vuur uit en laat vijf minuutjes staan met de deksel erop.
5. Serveer met flink wat gehakte peterselie.

Serveer met een rode wijn, zoals een Sangiovese.

Nagerecht: affogato

Ingrediënten:

- vanille-ijs op basis van soja
- espresso
- een rokerige whisky

Bereiding:

1. Koel het glas of de bakjes waarin je de affogato gaat serveren van tevoren in de koelkast of vriezer.
2. Zet de espresso.
3. Neem het glas en schep er één à twee bolletjes ijs in. Giet hierover de whisky.
4. Serveer de espresso in een apart kopje of kannetje naast het ijs: anders smelt het ijs te snel.

Een simpel nagerecht met in de basis slechts twee componenten: vanille-ijs en een straffe espresso. Omdat het zo weinig ingrediënten heeft, is het aan te raden wel het meeste uit de koffie te halen en in ieder geval geen instant espresso te gebruiken. Klassiek bevat een affogato geen whisky maar het maakt het aanzienlijk beter. Als je niet zo van de (rokerige) whisky's bent, is een snuffje gerookt zout een prima vervanger. Ook kun je in plaats van vanille-ijs kiezen voor chocolade-ijs. Probeer vooral wat dingen uit! Qua hoeveelheden houd ik in het geval van een driegangendiner 2 à 3 bolletjes ijs per persoon aan en giet ik de koffie tot het ijs net niet volledig onder staat.

Onze (groot)vader

Onlangs nam Job Cohen als hoogleraar afscheid van de universiteit waarmee zijn familie zo sterk is verbonden. Samen met zoon Jaap en broer Floris blikt hij terug op het bijzondere leven van zijn vader en oud-rector Dolf, ook wel Bill.

DOOR VINCENT BONGERS Job: 'Als hij jou naar bed bracht, waren jullie altijd bezig met de Nederlandse graven.'

Floris: 'Nee, we waren kabinetten aan het samenstellen met historische figuren, Johan de Witt als minister-president en zo.'

Job: 'Daar heb ik me nooit mee bemoeid.'

Floris: 'Vader en moeder hadden geschiedenis gestudeerd.'

Er werd thuis uitgebreid gepraat over politiek, waar dan altijd wel een flinke historische dimensie aan zat. Mij lag dat erg goed. Een andere aanwezige hier aan tafel lag dat geloof ik iets minder...'

Job: 'Het feit dat mijn vader en broer in Leiden zaten, was een reden om in Gro-

ningen rechten te gaan studeren.'

Floris: 'Verder van Leiden kon haast niet.'

Job: 'Dat was ook precies de bedoeling. Vertel even over je tentamen Middeleeuwse geschiedenis.'

Floris: 'Ah, ja. Ik moest mondeling tentamen doen bij mijn vader. Toen is er heel keurig een wetenschappelijk medewerker bij gaan zitten om in de gaten te houden of het er wel netjes aan toe ging.'

Job: 'Jij kwam binnen, en toen zei hij: "Goedemiddag meneer Cohen."''

Floris: 'Ja, ja, ja. Ik weet niet of hij strenger was dan bij anderen, maar ik had me natuurlijk wel extra goed voorbereid. Het zou me verdorie niet overkomen dat hij zich moest afvragen of hij mij wel met goed fatsoen een voldoende kon geven.'

Jaap: 'Wat voor cijfer had je eigenlijk?'

Floris: 'Ik dacht een 8.'

Interview

Job: 'Dat was voor jouw doen behoorlijk laag.'

Job Cohen (71), voormalig staatssecretaris van Onderwijs en Justitie, burgemeester van Amsterdam en partijleider van de PvdA, nam onlangs als bijzonder hoogleraar gemeenterecht afscheid van de Universiteit Leiden, waar hij als jurist ook promoveerde. Omdat hij al zo vaak is geïnterviewd vroeg *Mare* hem ter gelegenheid van zijn afscheid samen met zijn broer en zoon terug te kijken op het bijzondere leven van hun (groot)vader: de Leidse rector magnificus Dolf Cohen (1913-2004).

Floris Cohen (72) is emeritus hoogleraar in de geschiedenis van de natuurwetenschap. Hij studeerde Middeleeuwse geschiedenis in Leiden en promoveerde er ook. Historicus Jaap Cohen (38), de zoon van Job, studeerde en promoveerde in Amsterdam en werkt momenteel aan een biografie over de vermoorde regisseur Theo Van Gogh. Samen met Floris stelde hij eerder een bundel samen over het le-

ven van zijn opa.

‘Leuk dat we een uurtje over Bill hebben kunnen praten’, zal Job na afloop van het gesprek zeggen.

Eh... Bill?

Floris: ‘Ja, zo noemden we onze vader. Eerst was het “pfa”, maar dat vonden we maar niks. Ik weet eigenlijk ook niet precies waarom het “Bill” werd. Tja, Dolf was natuurlijk niet zo’n populaire naam, zeker vroeger niet. Maar dat was niet de reden.’

De oorlog

Floris: ‘Mijn vader heeft zelf tijdens de oorlog verdraaid weinig meegemaakt.’

Job: ‘Hij zat ondergedoken in Haarlem en heeft daar eigenlijk, hoe raar dat ook

klinkt, drie heerlijke jaren gehad.’

Floris: ‘Dat klinkt bizar, maar het was wel zo. Intussen had hij natuurlijk wel dege-lijk zijn ouders verloren in concentratie-kamp Bergen-Belsen. Hij had op de een of andere manier het vermogen om na een periode van rouw er een streep onder te zetten. Dat had hij ook bij de dood van mamma in 1995.’

Job: ‘Mijn ouders waren in hun studententijd al eens samen naar een bal geweest. Mijn moeder vond hem een ongelooflijk saaie piet.’

Floris: ‘Ze hebben elkaar pas echt leren kennen tijdens de bezetting, op het Joods Lyceum in Haarlem, waar ze allebei ge-schiedenis onderwezen. Ze hebben zich verloofd, en vrij snel daarna zijn ze ondergedoken, apart van elkaar omdat mijn moeder ook de zorg voor haar moeder had. Bijna drie jaar lang hebben ze elkaar toen niet meer gezien.’

Job: ‘We hebben vreselijk veel geluk ge-had. Onze ouders hebben het overleefd en waren ook nog eens in staat op een verlichte manier met hun verliezen om te kunnen gaan.’

Jaap: ‘Mijn grootouders hebben veel met hun kleinkinderen over de oorlog gespro-ken. Beiden hadden hun Jodenster nog, en ze hebben die aan ons gegeven. Als je nog heel jong bent, maakt dat indruk.’

Job: ‘Mijn moeder was vlak voor de oorlog getrouwd. Haar man had op 14 mei 1940, de dag van de capitulatie, zelfmoord ge-pleegd, en kort daarna overleed haar vader. Ze was in Leiden rechten gaan studeren, en was in die hoedanigheid bij het college van Cleveringa. Ze vond het geweldig hoe hij daar stond en zijn rede hield. Veertig jaar later schreef ze over die dag: “Er valt nog een ander diep spoor te volgen. Ik ben me dat pas veel later bewust geworden. De veiligheid van de Jood is niet alleen in Israël te vinden. De veiligheid ligt daar, waar echte verdraagzaamheid en werke-lijke democratie bestaan. Die veiligheid geldt niet alleen voor Joden, maar voor alle minderheidsgroepen, en uiteindelijk voor iedereen.”’

Floris: ‘Zo zijn we opgevoed.’

Job: ‘Dat kun je nu weer met uitroeptekens

opschrijven.’

Buitenstaander

Floris: ‘Na de oorlog ging vader werken bij het Rijksinstituut voor Oorlogsdocu-mentatie (het huidige NIOD, red.) Hij ging bijvoorbeeld in 1946 als “kolonel” naar Duitsland. Je kon toen alleen als re-delijk hoge militair dat land in om daar in de archieven te kunnen graven. Nooit in dienst geweest, maar wel als kolonel op stap met mijnheer de directeur Loe de Jong: dat soort verhalen vreten kinderen natuurlijk.’

In het concentratiekamp Dachau, dat inmiddels als militaire gevangenis dien-de, interviewde hij Friedrich Wimmer, Generalkommissar für Verwaltung und Justiz: de op een na belangrijkste nazi in Nederland die verantwoordelijk was voor de moord op zijn ouders.

Floris: ‘Tijdens het onderduiken had hij zich steeds afgevraagd: wat zit er toch achter die maatregelen van de bezetter? Nu had hij een prachtkans om daar inside-in-formatie over te krijgen.’

Jaap: ‘Ze hebben iets van 7,5 uur gepraat. Mijn opa was goed voorbereid. Hij wist dingen van werknemers die Wimmer zelf al was vergeten.’

Floris: ‘Hij was in de eerste plaats een objectiverende historicus. Hij bekeek de zaken van een afstand.’

Job: ‘Hij was op het instituut ook een bee-tje een buitenstaander.’

Jaap: ‘Een vreemde eend in de bijt, aldus de secretaresse van De Jong. Grootvader kreeg ook kritiek van zijn collega’s. Ze vonden het bijvoorbeeld niet kunnen dat hij Wimmer een sigaret had aangeboden. Hij kon het persoonlijke heel erg goed scheiden van het onderzoek. Niet iedereen van het instituut was daartoe in staat.’

Floris: ‘Ik denk vrijwel niemand.’

Terug naar Leiden

Floris: ‘Begin 1960 wilde hij terug naar Leiden, en heel erg graag terug naar de Middeleeuwse geschiedenis. Hij vond het

zo’n prachtig aanbod om terug te keren naar zijn eigen zo beminde universiteit, en dan ook nog eens op zijn oude vakgebied,

dat hij als student van Huizinga had leren kennen. Daar kon hij godsonmogelijk “nee” tegen zeggen.’

Jaap: ‘Het was best raar dat hij op dat moment ging. Hij gaf allang leiding aan een bronnenpublicatie bij Oorlogsdocumentatie, over de SS in Nederland. Die was nog niet af.’

Job: ‘Hij heeft die bronnenpublicatie gewoon uit zijn poten laten vallen.’

Floris: ‘Dat hele gedoe was mij onbekend. Dat heeft Jaap uitgezocht.’

Jaap: ‘Toen werd ik pas echt gegrepen door het vak.’

Floris: ‘Ik herkende bij Jaap meteen dezelfde houding als bij mijn vader: objectieve observatie. Fraai of minder fraai, dit was wat zijn grootvader deed op het instituut.’

Job: ‘Jaap is bezig met een boek over Theo van Gogh. Zijn vader komt daar natuurlijk in voor. Hij zal mij dus op dezelfde objectieve wijze interviewen.’

Floris: ‘Er waren indertijd toch ook wel aarzelingen bij mijn vader om op het Leidse aanbod in te gaan. Hij was er lang uit geweest. Het laatste wat hij echt met de Middeleeuwen had gedaan was zijn in alle

haast geschreven proefschrift in de zomer van 1941. Hij promoveerde een dag voordat de universiteit door de Duitsers werd gesloten.’

Jaap: ‘De overstap zorgde voor een conflict met Oorlogsdocumentatie. Ze vonden daar dat mijn grootvader het niet kon maken om met zijn onderzoek te stoppen. Een van zijn Joodse collega’s, Ben Sijes, vond trouwens ook dat je “als jood” niet mocht weglopen van het werk op het instituut.’

Floris: ‘Dat was bij zijn afscheid, eind 1959. Ik was erbij, als jongen van dertien. Ik herinner mij de ijskoude sfeer nog. Mijn vader vond niet dat hij per se zijn hele verdere leven aan de oorlog moest wijden. Hij wilde zich ook niet in zijn Joodse afkomst laten opsluiten.’

Job: ‘We zijn trouwens ook totaal niet Joods opgevoed.’

Floris: ‘De eerste keer dat Job en ik een synagoge hebben bezocht, was op vakantie in Israël.’

Rector nieuwe stijl

Floris: ‘De bezetting van het Academiegebouw stelde echt niks voor: een paar

jongens en meisjes die onder toezicht van custos Erades een nacht of wat in de Gewelvkamer bivakkeerden. Als de bezetters niet precies deden wat hij wilde, dan konden ze opsodemieteren. De universiteit werd gedemocratiseerd. Hij vond het van het grootste belang dat dat proces van onderaf vorm kreeg, op het niveau van iets toen heel nieuws: “vakgroepen”. Zijn grootste frustratie was vervolgens dat er in de eerste democratisch gekozen universiteitsraad ontzettend uitvoerig werd gediscussieerd over bijzaken. Ideologische praatjes om te laten zien dat Leiden het hart op de juiste plaats had...’

Job: ‘...hier spreekt voor een deel ook zijn oudste zoon.’

Floris. ‘Nou...wat hem overigens echt dwars zat, was dat de hele bestuurshervorming uiteindelijk toch van bovenaf is ingevoerd. Als eerste rector magnificus (1972-1976, red.) nieuwe stijl, gaf hij met opzet zoveel mogelijk ruimte aan de faculteiten.’

Job: ‘Ik heb hem weleens gevraagd wat nou het belangrijkste was dat hij had gedaan als rector. Toen antwoordde hij: “Ik heb dingen tegengehouden.”

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272

Website mareonline.nl

E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl

De redactie is op vrijdag gesloten.

Opplage circa 15.000

Hoofredactie

Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie

Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl

Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl

Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers

Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Marit de Roij

· Benjamin Sprecher · Daniëlle Tuk

Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan

Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl

Basontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie

Art direction en vormgeving marcel van den berg

Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties Bureau van Vliet B.V.

Postbus 20 2040 AA Zandvoort

Telefoon 023 - 571 47 45

Redactieraad

Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter)

· Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou

van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren ·

Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter ·

Maarten Jesse Pot

Jaarabonnementen

Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni.

Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35

over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van

Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091)

en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te

sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Studenten betalen €25.

Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het

studentnummer vermelden.

Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending

redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272

Ingezonden mededelingen

Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer

moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het

bezit van de redactie zijn.

ISSN 0166-3690

Maretjes

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro.

Voortgezet onderwijs: *Nederlands, 3havo. * Engels, 4havo. *Engels, brugklas anderstaligen. *Nederlands, 3havo. Nederlands, 2hbo, onderzoeksverslagen maken. * Frans, Engels, brugklas mavo-havo. *Nederlands, biologie, 2VSO, *wiskunde, Engels, brugklas, mavo-havo. *Nederlands, 2vmo. *Engels, 3havo. *Frans, brugklas mavo-havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van *Mare* opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

De dode hoek van klimaatmodellen

nu in de boekhandel

klimaat-gaat-voor.nl

alzheimer
nederland

Help Alzheimer
overwinnen. Dan
zicht niemand
zichzelf te
verliezen.

www.alzheimer-nederland.nl

Gezonder
» Slimmer
Zelfstandiger

WWW.HOSPITAALBROEDERS.NL

Vooruitgang begint
met onderwijs.

Daarom zetten we vanuit onze ziekenhuizen in Afrika vakopleidingen op voor jongeren met een beperking, leiden we zorgprofessionals op en bouwen we lagere scholen.

MARE-KOYKER-KERSTVERHALENWEDSTRIJD

Kaboutermiddag

Ik wist dondersgoed wat komen ging. Hij stond op een paar meter afstand, ik deed alsof ik de krant las. Het was niet het getrommel op de onderste treden van de trap geweest, dat het onheil had voorspeld, maar zijn ademhaling. Jaren geleden was ik juist voor de rust gevallen die hij met zich meedroeg.

‘De drank eruit of jij eruit’, zei hij nu gejaagd, alsof hij die opmerking pas zo-even had verzonnen.

Zijn haar was nat, maar al netjes naar achteren gekamd, over een kwartier zou er weer een gulle krul in verschijnen. Ik staarde naar zijn platte buik. Een druppel volgde de baan van zijn sleutelbeen en rustte daarna op zijn borst.

Wij betrapten mij er allebei op dat ik vervolgens vluchtig naar de fles jenever op het aanrecht keek, als een puber naar het schaamhaar van zijn moeder.

‘Leeg’.

Ik legde de krant neer.

‘Was het zo erg?’, vroeg ik hem, terwijl ik zijn ogen uit schaamte negeerde en mij tot de lichtblonde dons op zijn oorlellen richtte.

Dat was nu zeker twee jaar geleden, en ik had goed gekozen. Mijn buik oogde minder rondvormig. Het cluster rode vlekken in mijn gezicht was even langzaam verdwenen als schimmel in de douche verschijnt, en ik had voor het eerst langer dan acht maanden niet hoeven vertellen dat ik ontslagen was.

Maar je weet nooit waar en wanneer het misgaat. Wanneer het schuim de lippen raakt en doet denken aan die eerste zoen, wanneer het binnenlands gedestilleerd eerst de slokdarm en vervolgens het hart verdooft.

Je kunt hooguit schatten dat het bij je schoonouders is.

De sinterklaasviering was door zijn familie al jaren geleden wegbezuinigd, er gingen roddels dat opa van een van zijn kleinkinderen had geleerd hoe hij moest internetbankieren. Nu kon hij ook buiten de openingstijden van het café gokken. Tot die tijd had hij gedacht dat een browser iets met het brouwproces te maken had.

Aan Kerstmis kwam niemand. Al was het maar omdat zijn oma anders de hele maand december niets te doen had. Ze maakte de mooiste kerststukken

van en voor het hele dorp, het dorp dat geen bloemenwinkel meer had. Door haar artrose zou het niet lang duren voordat ook november moest worden gereserveerd.

Niet lang nadat ze het van ons wisten, hadden we het dorp verlaten. Er was niet veel veranderd: dezelfde scheuren in het asfalt, vergezichten die het je makkelijk maakten iets aan te wijzen, af en toe een boerderij. Sinds kort reden we elektrisch, nu keken hier zelfs de koeien niet meer naar ons om.

In het gehuurde zaaltje stond een kunstkerstboom, de lampjes speelden tikkertje, alleen deden ze niet allemaal

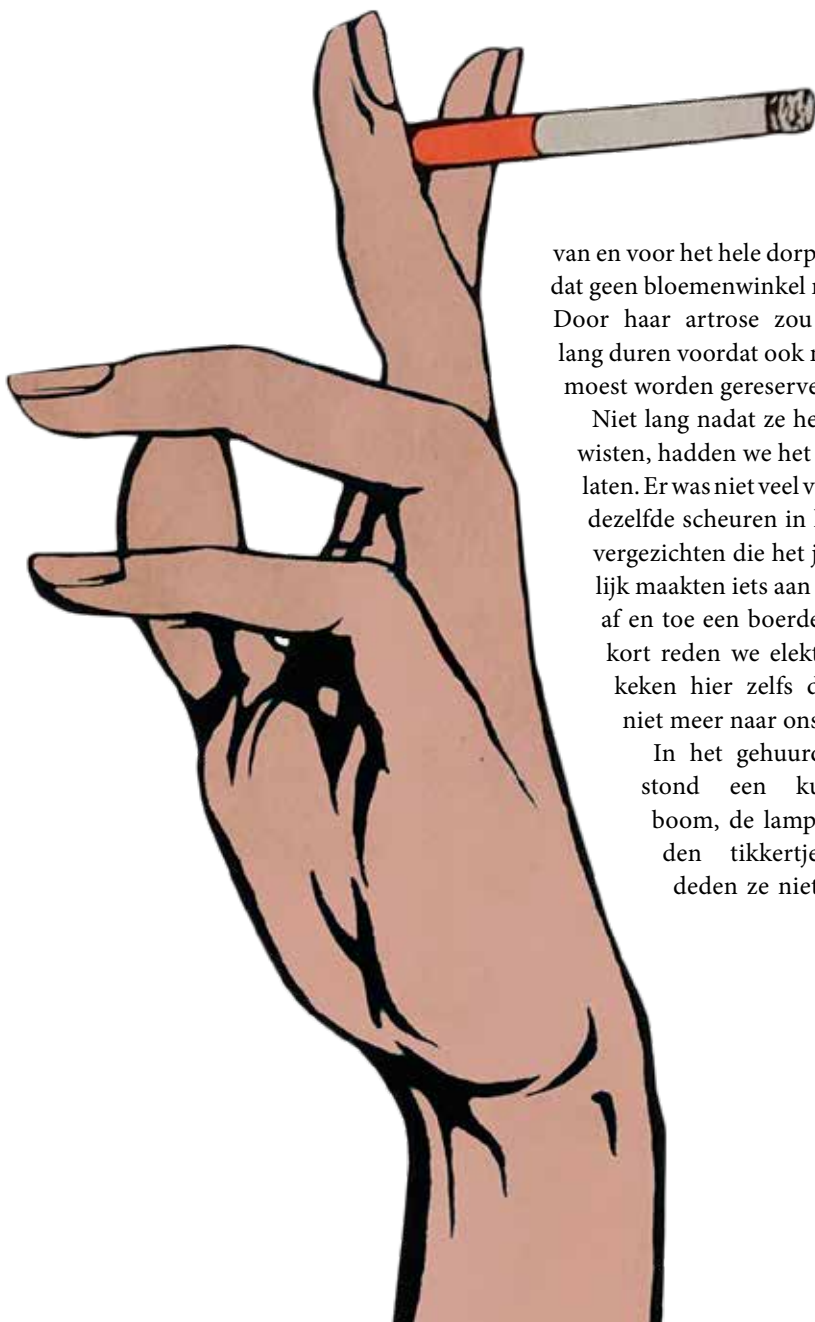
meer mee. Ik zou aardig zijn, en vrolijk. Voorheen had ik daar geen moeite mee, ik wist precies waar ik moest zitten. Als ik zei dat het kerststukje zo mooi was dat jaar, deed ze een extra scheut vieux in mijn cola. Nu ontweek ik haar, haar shagstem en dito adem.

Ik schoof aan bij zijn neven en nichten. Jaren geleden hadden zij het vooral over hun schattige konijnen, nu deden ze die na. Net toen ik dacht dat alle moeders uitgepraat waren over hun kroost, deden de mannen op hun beurt vrolijk mee. Eerste woordjes werden gevierd als promotie op het werk, volle luiers als een volgend kind op komst. Jaloezie en afkeer sparden in mijn hoofd. Ik wilde de crêpepapieren knutselstukjes van 'de kleintjes' in een van de kaarsen gooien, of in mijn thee.

Hij werd ondertussen met zijn lievelingstante gefotografeerd voor de boom, in een haast kokette pose. Vroeger durfde hij pas na het vijfde weiland mijn hand vast te houden. Dan nog bewogen zijn vingers raar: tussen verstrengeld en ontsnapping in. Ik staarde naar de piek.

'Zo, rook jij nog wel?', vroeg zijn opa me. Minuscule druppels vocht landden in mijn oorschelp. 'Want uit de uitlaat van die nichtenbak van jullie komt niet veel meer, hè?'

Ik schuifelde gehoorzaam met hem mee naar buiten. De sigaretten leken altijd langer als ik met hem pafte. Hij vroeg mij om een peuk en scheurde het filter eraf. 'Het leven wordt al korter met deze gewoonte, moet ik van dat mens ook nog eens shag roken. Dat gepiel kost pas tijd.' Verbaasd draaide ik mijn hoofd naar hem toe, ik had hem nog nooit zo gehoord over zijn vrouw.

‘Niet uw dag?’, probeerde ik. Hij pulkte wat tabak van zijn onderlip, en bleef daarna lang stil.

‘Ik mis de kaboutermiddag dit jaar.’ Ik groef in mijn geheugen, hier was me weleens over verteld. Ik mocht nu geen fouten maken. ‘Dit jaar is het niet op nieuwjaarsdag, maar vandaag. Ze moet zo nodig een weekendje naar de stad.’ Dát was het. De vaste gasten kwamen op de eerste dag van het nieuwe jaar samen in het café om zich vol te gooien met La Chouffe. Aan het einde kreeg iedereen een oorkonde. ‘Na de buurman ben ik het vaakst geweest. Die ouwe heeft niet lang meer, hangt al permanent aan zo’n fles reservelucht. Maar als je één editie mist, begin je weer op nul.’

Dat was best snel gegaan, ik trapte mijn peuk uit en bewoog me richting de deur. ‘Wacht’, zei hij. ‘Kun jij me niet even brengen met je auto?’ Ik wist dat hij niet meer mocht rijden na zijn oogoperatie. Dit was de kans om punten te scoren, maar zijn opmerking over onze wagen echode door mijn hoofd. ‘Durf je daar wel in?’, zei ik brutaal. Hij keek me even smekend aan als zijn kleinzoon dat kon.

Het café zag er nog altijd uit alsof het net zo goed dicht kon zijn. De verlich-

ting onder de luifel was kapot, het terras niet op- maar ook niet afgebouwd. Binnen, aan de tafel in de hoek, zaten wat mannen in de finale van hun leven te klaverjassen. De enige aanwezige vrouw stond achter de bar. Opa ging naast een kale man zitten. ‘Je zou toch niet komen?’ Uit de bittere ondertoon kon niets anders worden opgemaakt dan dat dit de nummer drie in het diploma-klassement moest zijn. Ik had eigenlijk niet naar binnen willen gaan, opa had er op aangedrongen. Met spa rood voelde ik me naakt in een café.

Vroeger mocht ik ’s avonds soms alleen de eerste helft zien. Voor schooltijd speelde ik dan op de recorder de lange, saaie stukken door. De videoband maakte veel lawaai en wist de uitslag al. Mijn ogen volgden de bal, de spelers schoten door het beeld. Het kwam voor dat ik was afgeleid, door een vogel, of door mijn moeder misschien. Te laat. 2-1, 80e minuut. Het voelde alsof ik live een doelpunt had gemist. Op de kaboutermiddag wilde ik de pauzeknop niet vinden.

Toen de mannen van het klaverjassen zich om ons en om de bar heen hadden verzameld, trok ze aan de bel: ‘Kabouters, we gaan beginnen!’ De ste-

vige vrouw schonk zeven borrels in, en proostte op de buurman. ‘Dat ‘ie er thuis maar eentje mee mag drinken.’ Ik wilde mijn hand opsteken, een halfslachtige poging, denk ik achteraf. Hier had ik er vaak genoeg niet bij gehoord. ‘Eentje ruikt ‘ie niet’, fluisterde opa. Op de buurman dan maar, dacht ik. Daarna ging het snel. Als beloning voor het klaren van de eerste Chouffe kreeg iedereen een witte baard, los van het gekriebel voelde ik eindelijk even niets. Na de tweede had iedereen een rode muts op. Opa verdiende als eerste de kabouterneus, ik durfde hem er voorzichtig voor op zijn schouder te slaan.

Van het diploma, na nummer vier, heb ik alleen nog een foto op mijn telefoon. Ik leun tegen de bar, opa heeft mijn autosleutel vast, en mij ook. We hadden vrienden kunnen zijn.

De rest las ik de volgende ochtend van een briefje op de salontafel.

‘Mijn neefjes en nichtjes vonden het leuk. Ik iets minder. Opa heeft halverwege de derde kabouterdans zijn heup gebroken. Jij hebt je billen aan de buurman laten zien. Gefeliciteerd met je diploma.’

Op de trap bleef het die dag stil.

Van de jury

Het is alweer het veertiende jaar dat Mare-Kooyker-kerstverhalenwedstrijd bestaat en van de lange reeks prijswinnaars zijn verschillenden al gerekruteerd door uitgevers, of zien we de namen opduiken als columnisten en journalisten. Deze jury (bestaande uit schrijvers Arjen van Veelen, Christiaan Weijs en Mare-hoofdredacteur Frank Provoost) voelt zich daarom ook als een talentenscout. Waar let je dan op? Een origineel verhaal, zeker. Taalvaardigheid, uiteraard. Maar waar het bij beginnende schrijvers vooral om gaat is iets wat veel minder goed aan te wijzen is. Een echte vertelstem, een eigenzinnig geluid.

Vanaf de eerste zinnen in 'De moralist' klinkt zo'n heldere stem, die ook nog eens consequent wordt volgehouden. In deze monoloog beweert een zelfverklaard goe-dertieren mens onder alle omstandigheden louter voorbeeldig te handelen. De

zinnen van dit verhaal – of is het meer een essay? – doen soms aforistisch aan. 'Een situatie is wat je tegenkomt wanneer je slecht voorbereid bent.' Bij de eerste de beste confrontatie met de werkelijkheid blijkt het moreel kompas van deze moralist echter al danig te haperen. Een verademende overdenking in deze tijden van morele scherp-slijperij, waarmee filosofiestudent **Lucas Arnout Hoogendoorn** de derde prijs wint.

In 'Merkeldagen' komen stilistisch vernuft en diepe melancholie prachtig samen in een nachtelijke tocht die hoofdpersoon David 'ontdeed van iets wat hij niet wist dat hij bij zich droeg.' Vanuit het mistroostige Café de Plantage belandt hij - na een bordeelbezoek - weer veilig thuis op bank, maar je voelt aan alles dat zijn (brave burgermans) bestaan nooit meer hetzelfde zal zijn. In de beschrijvingen van Davids geestesgesteldheid echoën de

klassieke regels van Willem Elsschot over 'weemoedigheid, die niemand kan verklaren, en die des avonds komt, wanneer men slapen gaat'. 'Alles is vergeten geschiedenis geworden', treurt David. Dat geldt niet voor dit verhaal waarmee eerstejaars student kunstgeschiedenis **Casper Nagtegaal** de tweede prijs wint.

'Kaboutermiddag' is een sterk geschreven vertelling, in een verrassend decor, met onverwachte wendingen, goed opgebouwd, en wat je vooral proeft is het taalgevoel, het plezier waarmee aan dit verhaal gewerkt en geschaafd is, mooi gedoseerde ironie en humor, een prettig ritme van de zinnen, een fijn gevoel voor timing: het lijkt de auteur allemaal heel natuurlijk af te gaan. Echt zo'n verhaal waardoor de jury dacht: van deze schrijver gaan we nog wel meer horen. Geschiedenisstudent **Ivo Verseput** (23) verdient daarom de eerste prijs.

Hoe kwam je op het idee voor dit verhaal?

'De jury vroeg om een strevend personage dat een omslag doormaakt. De ik-persoon zou weer gaan drinken. Ik was al halver-

wege toen een huisgenoot en ik zelf op een soortgelijke kaboutermiddag belandden.'

En ook te veel La Chouffe dronken?

'Eens per jaar gaan we met een stel vrienden verkleed als kabouter de hort op. Als dikke dwergen drinken we bij die gelegenheid wel een paar flesjes.'

Het verhaal gaat over twee homoseksuele mannen. Waarom heb je daarvoor gekozen?

'Ik wilde dat de hoofdpersoon met gemengde gevoelens terugkeerde naar zijn geboortedorp. Zo'n relatie vormde daarvoor een reden. Het lukt niet zo vaak om iets te schrijven wat ik de volgende dag nog mooi vind. Nu vond ik dat van aardig wat zinnen wel.'

Wil je ook echt de literatuur in?

'Dat klinkt heel mooi, maar ik weet niet

of ik over het talent en de benodigde volharding beschik om een goed boek te schrijven. Daarnaast heb ik een grote belangstelling voor politiek, waarmee ik ook graag iets zou doen.'

Wie zijn je (literaire) voorbeelden?

'Ik bewonder schrijvers die grote thema's behandelen in een kleine ruimte. Denk bijvoorbeeld aan *Het Smelt* van Lize Spit, *Muidhond* van Inge Schilperoord, *In het buitengebied* van Adriaan van Dis of *De heilige Rita* van Tommy Wieringa.'

Wat koop je van de €250 aan boekenbonnen?

'Voorlopig heb ik nog genoeg te lezen. Wel ben ik heel erg benieuwd naar het nieuwe boek van Peter Buwalda, dat in januari eindelijk uitkomt. Negen jaar na het megasucces *Bonita Avenue*, dat is spannend, vooral voor hem.'

Waarom bid je?

Ömer Gürlesin promoveerde op de manier waarop Turkse Nederlanders hun islamitische geloof beleven. Hij maakt zich zorgen over het groeiende populisme, ook in de moskee. 'De salafistische stem wordt steeds sterker.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Een bezoek aan de Haagse Mescidi Aksa-moskee met de recent gepromoveerde Ömer Gürlesin begint met een discussie: wat voor een foto moet er gemaakt worden?

'Het ligt eraan', fluistert hij. 'Welke kant wil je laten zien? Mijn religieuze, of academische?' De door kroonluchters verlichte moskee zat nog geen halfuur eerder stampvol vanwege het vrijdagmiddaggebed, maar is nu doodstil, op een handvol mannen en vrouwen na, die geknield richting Mekka geruisloos bidden.

Je zou een speld kunnen horen vallen, ware het niet dat er dik tapijt op de vloer ligt. Vanwege de omgeving valt de keuze op een religieus getinte foto, met de belofte dat hij in het interview de kans krijgt zijn academische kant toe te lichten.

REPORTAGE

Tijdens het interview legt Gürlesin uit waarom het onderscheid belangrijk is. Zijn religieuze kant – zoon van een imam met een religieuze opleiding – kwam tijdens het schrijven van zijn proefschrift in conflict met zijn academische kant.

‘Als ik gevraagd word om te spreken in de moskee, zeg ik nu nee’, vertelt hij later, om de hoek in een Turks café. ‘Dat was tien jaar geleden niet zo. Mijn academische houding is in conflict met mijn theologische. De academische kant is dominant geworden, maar mijn theologische kant wil dat niet. Het is moeilijk die twee eigenschappen van jezelf te combineren. Want het godsdienstige gedeelte is ook belangrijk. Dat wil ik niet kwijtraken, anders kan ik mijn ideeën ook niet aan iemand leren, snap je?’

Meestal is de religie van een onderzoeker een privékwesitie, en niet relevant voor een proefschrift. In het geval van Gürlesin heeft zijn religieuze achtergrond, naast zijn academische, een grote rol gespeeld in het tot stand komen van zijn onderzoek naar de Turkse moslimgemeenschap in Nederland.

Zelf groeide hij op in Turkije, maar toen zijn vader als imam naar Nederland werd uitgezonden, ging hij mee. Na een jaar moest hij terug naar Turkije om in een strenge *cram school* de Koran uit zijn hoofd te leren. ‘Mijn vader wilde dat ik *hafiz* werd – iemand die de Koran helemaal uit zijn hoofd kent. Maar ik was nog klein en had mijn familie nodig.

‘Mijn vader is een gerespecteerde *hafiz*: een imam van imams. Hij wilde dat ik in zijn voetsporen zou treden. Ik zei: haal me naar Nederland, dan kan ik van jou leren. Dus elke keer als om drie uur de school was afgelopen, ging ik thuis de Koran bestuderen. Maar dat werkte niet. Na vier maanden had ik nog maar zestig pagina’s geleerd.

‘Bij terugkomst in Turkije, in 1996, ging ik naar een vakschool voor imams. Daarna had ik onderwijzer kunnen worden, maar ik koos voor het academische pad.’

Gürlesin studeerde af aan de theologische faculteit in Istanbul, en kwam in 2007 terug naar Nederland, als masterstudent in Leiden. ‘Toen zag ik dat er veel religieuze diversiteit is in de Turkse gemeenschap, maar dat dit vaak niet met de juiste concepten wordt onderzocht. Veel onderzoek probeert islamitische religie te begrijpen met vragen als hoe vaak je

bidt, of je vast, dat soort dingen. Maar het vraagt niet: hoe geloof je, waarom bid je? Ik zie veel verschillende motivaties.’

‘Ik heb geprobeerd een schaal te maken om deze aspecten te meten. Voor de verschillende motivaties en stijlen achter dezelfde gebruiken hanteer ik de termen “elite” en “populaire religiositeit”. Samengevat: mensen met elite-religiositeit

staan bijvoorbeeld opener voor nieuwe informatie, twijfelen vaker aan hun geloof, en hechten waarde aan intellectuele beloningen, zoals het zien van Allah in de hemel. Populaire religie hecht meer waarde aan zekerheid, het volgen van rituelen en vinden de materiële beloftes van de Koran aan goede moslims, zoals mooie huizen of het eeuwige leven.

Uit vragenlijsten bleek dat een meerderheid populaire ideeën aanhangt. 'Het zijn meetinstrumenten', waarschuwt hij. 'De maatschappij laat zich in het echt niet zo strak indelen. De meeste mensen die ik sprak, uiten zowel religieuze als elite-ideeën. Maar door sommige factoren – zoals opleiding of socio-economische status – domineren de populaire ideeën.

Zodra dit verandert, komt er ook meer ruimte voor de andere kant.'

Er zijn verschillende manieren om kwalitatief onderzoek te doen, zegt hij. 'Enerzijds als *complete participant*, dan ga ik zelf naar de moskee en naar gebeden. Daarnaast was ik ook *participant as observer*. Als moslim kon ik naar verschillende activiteiten van moslimorga-

nisaties, ook al maakte ik daar zelf geen deel van uit, om te observeren en aantekeningen te maken. Ik gaf ook les aan kinderen over de Koran en islamitische ethiek, en ging vaak met hun families, informeel met een kop thee aan tafel zitten. Vanwege mijn achtergrond zien ze me als *hodja*, als imam. Ik ken de Koran goed, maar mijn stem is niet zo goed. Gürlesin betekent iets als “brullen”. Mijn vader heeft een geweldige stem. Als hij de Koran leest, raken mensen geïnspireerd. Ik ook. Het raakt je hart, alsof het muziek is.’

‘Ik ben weleens gevraagd om in Leiden het vrijdagmiddaggebed te leiden, toen er geen imam was. Ik ben in de gemeenschap vooral *hodja* en geen academicus. Als ik iets probeer te vertellen vanuit academisch perspectief, vinden veel mensen mijn analyse saai. Dat is ook een aspect van populaire religiositeit. Ze willen de emotionele kant van religie horen, kunnen huilen, gemotiveerd worden en ontroerd raken door religieuze verhalen. Ik maakte weleens een grap – of eigenlijk

was het geen grap – dat de moskee mijn laboratorium was, en zij mijn respondenten. Dat vonden de meesten wel leuk.’

Populaire religiositeit is vatbaarder voor radicale ideeën, denkt Gürlesin. ‘Daar maak ik me zorgen over. Populisme groeit, zowel in Nederland als Turkije. De salafistische stem wordt steeds sterker en er is minder tolerantie voor andere religies, of voor andere interpretaties van de islam. Turkse organisaties in Nederland zijn heel sterk, en ik denk dat het populisme in Turkije daar ook effect op heeft.’

‘Zag je net de grote Turkse vlag, bij de moskee?’ De vlag bedekt inderdaad een groot deel van de muur van een theehuis, net buiten de ingang. ‘Dat is hoe het nu is. De nationalistische en religieuze stemmen komen samen. Mijn vader is hier blij mee, maar ik niet. Ik vind dat religie buiten politieke en nationalistische kwesties gehouden moet worden. Het moet er voor alle mensen zijn, niet bepaalde typen buitensluiten omdat ze andere interpretaties hebben.

‘Als ik naar een moskee ga, en ik hoor nationalistische of politieke preken, dan neem ik afstand. Nationalistische interpretaties van religieuze teksten wijs ik af. Ik voel me dan geen *insider* meer. Dan ben ik geen deelnemer meer, maar observeer ik alleen. Delen van mijn identiteit zijn veranderd door het schrijven van mijn proefschrift. Ik was een heel streng persoon toen ik begon, en wilde dingen definiëren: dit is goed, dit is slecht, dit is volgens de Koran, en dit niet. Ik begon bevooroordeeld, door mijn achtergrond en de manier waarop ik ben opgevoed. Nu krijg ik soms ruzie met mijn vader.

‘Ik probeer nu alle moslims te begrijpen en te respecteren wat ze doen. Mijn vader is strikt, en zegt over sommige dingen: dit is niet islamitisch, dus als je het doet, lig je uit de moslimgemeenschap. Dat is zijn positie, en zo is hij opgevoed. Voor hem is het normaal, maar niet meer voor mij. Ik definieer niet meer: dit is wel of niet volgens de islam. Ik ben niet meer de Ömer die ik tien jaar geleden was.’

Vaardigheden

Wetenschap wordt vanouds gekenmerkt door een los verband met het beroepsveld. Het opleiden van artsen, dominees (thans vervangen door coaches en consultants, al doen die minder zinvolle dingen) en ambtenaren is nooit de enige functie van universiteiten geweest. Ook deze 'hogere' professies zijn enkel verschijningsvormen van een belangrijkere missie: het kweken van een dienende, geletterde, gedisciplineerde laag, die iedere samenleving nodig heeft ter bevordering van cultuur, mondigheid en intellectualiteit.

De professionalisering is een wanhopige poging om de universitaire schaalvergroting van de afgelopen decennia beheersbaar te maken en leidt vanzelf tot ontacademisering. In plaats van aan de poort studenten te selecteren die affiniteit hebben met kennis als doel op zichzelf – een harde voorwaarde om hier succes te boeken – wordt het ongebreidelde doorgronden vervangen door een praktische scholing in het toepassen van technieken. De twee brandpunten van de ellips zijn 'onderzoekend leren' en 'arbeidsmarktorientatie'. Daar dient nu ook het hele visitatiecircus om te draaien. Sigmar Polke zou er een schilderij van maken: 'Hogere wezens hebben bevolen: plan van aanpak met arbeidsmarktorientatie invullen.'

Buzzwords lossen echter geen structurele problemen op. Als 'onderzoekend leren' niet

betrekking heeft op een stuurloze basis-schooldidactiek (kleuters proberen gewoon wat, maken er een bende van en barsten in huilen uit), maar op wetenschappers die onderzoek doen en hun studenten daarin meenemen, voegt het geen spaan toe aan wat sinds weleer unaniem wordt erkend als het prototypische universitaire onderwijs. 'Arbeidsmarktorientatie' daarentegen is een illusie, omdat inmiddels sowieso niemand meer kan voorspellen in welke verschillende sectoren studenten tijdens hun beroepsleven allemaal terecht zullen komen.

Waar individu en maatschappij wel baat bij hebben, is leren omgaan met een alsmat complexere werkelijkheid. Dat is de voornaamste taak van de geesteswetenschappen, toch brengt men juist die tegenwoordig 'verbredend' terug tot licht amusement, om in de pers koptitels van het type 'Leidse onderzoekers hebben de sokken van Jezus gevonden: geschiedenis van de sandalenfilm moet herschreven worden' te kunnen scoren. Men vertrouwt een wetenschappelijke opleiding zo weinig vormende kracht toe dat curricula gestaag aangedikt worden met verplichte modules over 'vaardigheden', uiteraard ten laste van inhoudelijke vakken – waar ondertussen ook iedereen zich te pletter staat te pitchen met al die onnozele presentaties (want wat geen verkooppraatje oplevert, heeft blijkbaar geen waarde).

Wat ik tot zover van de invulling van vaardighedencolleges heb gezien, draagt helemaal niets bij aan het bereiken van academisch denkniveau: snelheidslezen en trucs om onbegrepen weetjes te onthouden zijn eerder geschikt om oplichters af te richten dan kritische geesten voort te brengen (echte inzichten ontstaan door regelmatig ingewikkelde teksten met een snelheid van één pagina per uur te ontrafelen), koken in het museum en antieke bordspelletjes horen in stageplannen voor toekomstige crèche-

dewerkers thuis, niet in MA-programma's. Wie zich wil oriënteren in een gecompliceerde, tegenstrijdige en vlug veranderende wereld, heeft parate kennis, concentratievermogen en mentale flexibiliteit nodig. Dat zijn kwaliteiten die in fatsoenlijk vakinhoudelijk onderwijs al ruimschoots aan bod komen, mits men enigszins bewaarde docenten benoemt en hen voldoende tijd geeft voor de voorbereiding. Stel liever literatuur, argumentatieleer en nog een taal voor iedereen verplicht en verstrek beurzen voor onbemiddelde hoogbegaafden.

Praktijkopleidingen onder een dun laagje academische vernis dienen geen nuttig doel; er is wel behoefte aan serieuze wetenschappelijke werkzaamheden buiten de universiteit, aan pedagogen, publicisten, essayisten die op niveau bezig blijven met hun vakgebied. Met fellowships en onderzoeksverblijven daarvoor zouden universiteiten hun maatschappelijke verplichtingen beter nakomen dan met hoogleraarstitels voor afgedankte politici.

Aanschouw de grondlegger van de moderne, historische, van de theologie gemanucepeerde Arabistiek en vriend van Lessing, Johann Jacob Reiske (1716-1774), in 1746 in Leiden gepromoveerd. Die verlichtte al zijn pionierswerk onvermoeibaar in zijn vrije tijd, zonder erkenning en tot zijn benoeming als schoolrector te Leipzig in doorgaans precare omstandigheden. Dankzij een superieur taalgevoel kon hij talloze fouten in de handschriftenoverlevering van Arabische en Griekse teksten corrigeren en een stevig fundament leggen voor elk toekomstig onderzoek. Zijn meesterschap verwierf hij, geboren op 25 december als zoon van een leerlooier, niet in *skills seminars*, maar door onophoudelijk te lezen en te denken.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Planttaardig is net zo lekker

Maaïke Dijkstra (22, industrieel ontwerpen) is de enige veganist in haar familie. 'Ze houden gelukkig altijd rekening met me.'

DOOR SUSAN WICHGERS 'Er wordt zoveel vlees gegeten tijdens Kerst. Daar kan ik me aan ergeren. Neem bijvoorbeeld de *Allerhande*. Dat hele ding staat vol met vlees; dit jaar stond er één veganistisch menu in. Mensen gaan dan meteen zeiken.

'Ik ben sinds tien jaar vegetariër en ongeveer twee jaar veganist. Ik zit niet bij een dierenrechtenorganisatie of zoiets, maar ik probeer veel te delen op social media over de bio-industrie. Het hele jaar ben ik ermee bezig, maar op sommige momenten is er wel meer aandacht voor. Bijvoorbeeld met Kerst en met Dierendag.'

'Soms vind ik het wel moeilijk dat andere mensen er niet zo mee bezig zijn. Het is heel selectief voor mijn gevoel. In China bestaat er bijvoorbeeld een festival waar ze hondenvlees eten. Dan beginnen mensen opeens te protesteren: "Dat kan echt niet!" Terwijl we hier koeien en varkens net zo behandelen, op veel grotere schaal, dus dat is eigenlijk nog erger. Katten en honden worden wel zelig gevonden, maar het is gewoon precies hetzelfde als ander vlees.

'Ik ben zelf de enige veganist in mijn familie, maar ze houden er gelukkig altijd rekening mee met het kerstdiner, en ze zijn het inmiddels ook wel gewend. Ik weet dat er ook mensen zijn waar het een probleem is, dat het minder begrepen wordt.

'Het is helemaal niet moeilijk, ook niet met Kerst. Ik zeg altijd: ik eet alles wat jij ook eet, maar dan plantaardig. Je kunt gewoon googlen op ieder gerecht plus vegetarisch of veganistisch, en dan krijg je genoeg opties. Tien jaar geleden was dat heel anders. Toen had je misschien één vegetarische burger in de supermarkt, die ook nog eens niet lekker was.

'Ik ben hoopvol en denk dat er een positieve verandering plaatsvindt. Mensen eten steeds minder vlees. Of het helemaal gaat verdwijnen, weet ik niet. Meer bewustwording is belangrijk: geen blijde varkens meer op verpakkingen. Die varkens zijn helemaal niet blij.

'Als ik kijk naar de kerst-*Allerhande* bevat driekwart van de recepten nog steeds vlees. In Amerika draait *Thanksgiving* compleet om de kalkoen, dat is het stuk vlees waar het om gaat. De bio-industrie is echt heel naar. Je betaalt mensen om dieren te vermoorden, voor twee minuten een lekkere smaak. Plantaardig eten is net zo lekker.'

Academische Agenda

Prof.dr. M. Baar zal op vrijdag 14 december een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar namens de Stichting Oostenrijkse Studiën bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Midden-Europese Studiën. De titel van de oratie is 'Disabling the Iron Curtain: an Alternative Perspective on (Central) Europe'.

Dhr. G.P.P. Gential hoopt op maandag 17 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Self adjuvanting immunopeptides: Design and synthesis'. Promotoren zijn prof.dr. F.A. Ossendorp en prof.dr. G.A. van der Marel.

Dhr. M.S. Meijer hoopt op maandag 17 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Photo-activation of ruthenium-decorated upconverting nanoparticles'. Promotor is prof.dr. E. Bouwman.

Dhr. D. Kong hoopt op maandag 17 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Civil Liability for Damage caused by Global Navigation Satellite System'. Promotor is prof.dr. P.M.J. Mendes de Leon.

Dhr. H.D. Visse hoopt op dinsdag 18 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Counting points on K3 surfaces and other arithmetic-geometric objects'. Promotor is prof.dr. P. Steinhagen.

Mw. M.S. de Vos hoopt op dinsdag 18 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Healthcare improvement based on learning from adverse outcomes'. Promotor is prof.dr. J.F. Hamming.

Mw. V. Kostadinova hoopt op dinsdag 18 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Language prescriptivism: Attitudes to usage vs. actual language use in American English'. Promotoren zijn prof.dr. I.M. Tiekens-Boon van Oostade en prof.dr. A. Curzan (University of Michigan).

Mw. D.C. Eindhoven hoopt op dinsdag 18 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Measuring

Quality of Care in the treatment of Acute Coronary Syndrome'. Promotor is prof.dr. M.J. Schalij.

Dhr. W. Ma hoopt op dinsdag 18 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Mechanisms underlying the resistance of Human papillomavirus-infected or -transformed cells to Th1 immunity'. Promotor is prof.dr. S.H. van der Burg.

Dhr. M.J. Wilson hoopt op dinsdag 18 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Preoperative blood management in colorectal cancer surgery: the controversial role of iron'. Promotor is prof.dr. J.J. Zwaginga.

Dhr. J. Yang hoopt op woensdag 19 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Molecular and genetic markers for the prediction of kidney transplant outcome'. Promotor is prof.dr. F. Class.

Mw. E.A.M. Calvier hoopt op woensdag 19 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'How to scale clearance from adults to children for drugs undergoing hepatic metabolism?'. Promotoren zijn prof.dr. C.A.J. Knibbe en prof.dr. D. Tibboel (Erasmus MC).

Dhr. T.J.P. Hersbach hoopt op woensdag 19 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Cathodic Corrosion'. Promotor is prof.dr. M.T.M. Koper.

Dhr. G.J.J. Talens hoopt op woensdag 19 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Don't Blink: Detecting transiting exoplanets with MASCARA'. Promotor is prof.dr. I.A.G. Snellen.

Mw. W.M.C. Koenraadt hoopt op woensdag 19 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Bicuspid aortic valve disease: Morphology matters'. Promotoren zijn prof.dr. M.J. Schalij en prof.dr. M.C. de Ruiter.

Dhr. P.H.A. Houten hoopt op woensdag 19 december om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Civitates

Hispaniae: Urbanisation on the Iberian Peninsula during the High Empire'. Promotoren zijn prof.dr. L. de Ligte en prof.dr. J.L. Bintliff.

Dhr. H.J. Snijders hoopt op donderdag 20 december om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Quantum dot micro cavity control of photon statistics'. Promotor is prof.dr. D. Bouwmeester.

Dhr. Y. Luo hoopt op donderdag 20 december om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Political Obligation as a Moral Necessity'. Promotor is prof.dr. P.N. Nieuwenburg.

Mw. C.F. Draper hoopt op donderdag 20 december om 12.30 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Metabolic signatures in nutrition and health: Short-term diet response, sexual dimorphism and hormone chronobiology'. Promotoren zijn prof.dr. T. Hankemeier en prof.dr. J. van der Greef.

Dhr. M.T.M. Rood hoopt op donderdag 20 december om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Reversible noncovalent assemblies for imaging applications'. Promotoren zijn prof.dr. J.L. Bloem en prof.dr. ir. J. Huskens (Univ Twente).

Dhr. H.M. Worku hoopt op donderdag 20 december om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Distance Models for the Analysis of Multivariate Binary Data'. Promotoren zijn prof.dr. M.J. de Rooij en prof.dr. W.J. Heiser.

Mw. C.E.A. Dronkers hoopt op dinsdag 8 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Deep Vein Thrombosis'. Promotor is prof.dr. M.V. Huisman.

Mw. M.I. Wierda hoopt op woensdag 9 januari om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'The Local Impact of a Global Court: Assessing the Impact of the International Criminal Court in Situation Countries'. Promotoren zijn prof.dr. C. Stahn en prof.dr. L.J. van den Herik.

Mw. A. Heyer hoopt op woensdag 9 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Making of the Democratic Party'. Promotor is prof.

dr. H. te Velde.

Dhr. W.E. van der Muur hoopt op woensdag 9 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Land rights and the forces of adat in democratizing Indonesia'. Promotoren zijn prof.dr. A.W. Bedner en prof.dr. J.M. Otto.

Mw. M.K. Verheul hoopt op woensdag 9 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Unravelling the anti-carbamylated protein antibody response in rheumatoid arthritis'. Promotoren zijn prof.dr. R.E.M. Toes en prof.dr. T.W.J. Huizinga.

Mw. T.W. Efficers hoopt op woensdag 9 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Obesity and Cardiovascular Disease'. Promotoren zijn prof. dr. J.W. Jukema en prof.dr. F.R. Rosendaal.

Mw. S.R. Goldstein hoopt op donderdag 10 januari om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Baghdadi Jewish Networks in Hashemite Iraq: Jewish Transnationalism in the Age of Nationalism'. Promotoren zijn prof.dr. H.L. Murre-van den Berg en prof.dr. D.J. Schroeter (University of Minnesota).

Mw. G.E. Calistro Rivera hoopt op donderdag 10 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Colours of the Extreme Universe'. Promotor is prof.dr. H. Rottgering.

Mw. M.M. Mondt Rivera hoopt op donderdag 10 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'De zee-eenhoorn in kaart gebracht'. Promotor is prof.dr. P.J. Smith.

Mw. I. Hofman hoopt op donderdag 10 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Cotton, control, and continuity in disguise: The political economy of agrarian transformation in lowland Tajikistan'. Promotor is prof.dr. F.N. Piek.

Dhr. P.J. Engelberts hoopt op donderdag 10 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'CD20 as target for immunotherapy'. Promotor is prof.dr. P.W.H.I. Parren.

Foto's Taco van der Eb

EEN SNACK

VAN AMBROZIJN

Waarom ingewikkeld doen als het gouden ingrediënt voor het perfecte kerstdiner gewoon in het vriesvak van de AH ligt? *Mare* vroeg student klassieke talen en culinair tovenaars **Sander Erades** om zijn ideale kerstdiner. Met drie gangen frikandel.

Volgens de Griekse dichter Homerus hadden de goden wel heel bijzonder voedsel. Wie ervan at, kreeg niet alleen een sensationele culinaire ervaring maar ook de onsterfelijkheid. Zoals je begrijpt hielden de goden ambrozijn – zo heet dit gerecht – achter slot en grendel. Onsterfelijkheid kun je natuurlijk niet zomaar iedereen cadeau doen. Voor je het weet is de begra-

fenisondernemer werkloos en loopt het de spuigaten uit met de overbevolking. Maar helemaal wreed zijn de goden ook weer niet. Ambrozijn mogen ze ons dan wel ontzeggen, in hun genade schonken ze ons dat andere hemelse voedsel: frikandel. Tijdens Kerst – wanneer onze gedachten zich vanzelfsprekend richten op het hemelse – mag de frikandel dan ook niet ontbreken. ‘Maar frikandel is zo saai!’ hoor ik je zeggen. ‘Op een kerstdiner kan ik mijn gasten toch niet vullen met een simpele vleesstaaf?’ Kolder! Kwatsch! Kladderadatsch! Frikandel is niet alleen lekker, maar ook veelzijdig. Frikandellensoep, frikandellenvlaai, frikandellenpizza.

Stuk voor stuk ondergewaardeerde pareltjes van de Nederlandse keuken. Omdat deze gerechten zo ondergewaardeerd zijn, weten veel mensen niet hoe ze deze spijzen moeten bereiden. Hoog tijd kortom voor mijn recept van het heuse frikandellendriegangkerstdiner.

*Disclaimer (1): de auteur van dit stuk staat achter zijn eigen recepten. Hij maakt én eet (op kosten van *Mare* uiteraard) dit diner dan ook hoogstpersoonlijk op. Bij het koken werd hij geassisteerd door zijn sous-chef, medeclassicus Maarten van der Velden.*

Eerste gang: frikandellensoep

Als voorgerecht hebben we een *potage* (spreek uit: *poo-taa-zje*): een frikandellensoep. Men neme uien (drie stuks) een snijde ze in reepjes. Doe wat boter in de pan en (heel belangrijk) zet het vuur aan. Wanneer de boter begint te bruinen leg je de uien in de pan. Bestrooi vervolgens de uien met suiker en blijf roeren tot de uien een geelbruine kleur krijgen. Dit duurt zo'n tien à twaalf minuten. Pers dan twee teentjes knoflook en bak die zo'n dertig seconden mee. Vervolgens is het tijd om een pan te vullen met water (600 milliliter volstaat). Doe een runderbouillonblokje in het water en laat het oplossen. Men werpe nu de uien in de pan. Laat dit soepje twintig minuten koken. Na een kwartier komt het belangrijkste deel. Pak de frituur, vul het met olie en bak enkele frikandellen (de klassieker natuurlijk – AH Basic frikandellen). Snij de frikandellen in stukjes en voeg je ze toe aan je brouwsel. Even goed roeren en voilà, de frikandellensoep is klaar. En lekker dat het is!

Tweede gang: Frikandellenpizza

Na het voorgerecht komt het hoofdgerecht. Een frikandellenpizza. Koop pizzadeeg (we gaan het deeg toch zeker niet zelf maken, kom op zeg!), leg dit deeg op bakpapier en kneed het in een leuk vormpje. Smeer dit kunstwerk vol met tomatensaus. Bovenop de tomatensaus drapeer je plakjes mozzarella. Frituur ondertussen drie à vier frikandellen. Wanneer deze klaar zijn snij je ze in plakjes en leg je ze strategisch neer op de pizza. Verwarm de oven voor op 220 graden, schuif de pizza erin en bak deze voor een kwartiertje. Giet de pizza af, als dat nodig is. Snij een ui in kleine blokjes en sprenkel ze rijkelijk op de gebakken pizza. Men neme vervolgens flessen curry en mayonaise. Decoreer de pizza daarmee op feestelijke wijze. Bon appetit!

Derde gang: Frikandellenvlaai

Voor het nagerecht zijn we geïnspireerd door onze zuiderburen in Limburg. Bekleed een ronde bakvorm met bakpapier en vet deze in met boter. Doe 190 gram bloem, 10 gram suiker, 5 gram gist en een toefje zout in een kom.

Nu hebben we een glas nodig. Deponeer hierin de inhoud van een ei en klop het goed. Voeg de helft van het eimengsel toe aan het deeg, evenals een scheut melk. Smelt vervolgens 30 gram boter in een pan en voeg dit ook toe aan de concoctie. Kneed alles door elkaar. Eenmaal gekneet moet het geheel in een bakje. Dek dit af en laat het een uur rijzen. Niet vergeten om het bakje eerst in te vetten met olijfolie.

Na een uur onthullen we onze mixtuur en is het wederom kneedtijd. Gekneed en wel wordt 66,6667% van het deeg gebruikt om bodem en wanden van de bakvorm te bedekken. Prik gaatjes in de bodem. Frikandellen en snipper een uitje. Verdeel de stukjes frikandel en ui over de vlaai en bespuit het geheel met curry en mayonaise. Van de rest van het deeg maken we een rasterdak. Leg de repen kruislings over de vlaai. Met de overgebleven helft van het ei bestrijk je de bovenkant. Zet de frikandellenvlaai 30 minuten in de oven op 190 graden.

Disclaimer (2): De auteur zelf heeft enorm genoten van dit verrukkelijke diner en wenst u veel succes met uw eigen frikandellenkerstdiner. Eventuele letselschade veroorzaakt door verontwaardigde gasten wordt niet door hem vergoed.

Die boom geeft wel veel rommel

Ik word ouder. De signalen waren ook al een tijdje daar: het ongeremde enthousiasme over een stormparaplu (en de grenzeloze woede wanneer die vervolgens wordt gejat) en dito gevoelens over nieuwe wasmachines of lekker ruikende allesreinigers.

De laatste tijd is het er niet minder op geworden: zo drink ik doorgaans niet meer op zondag en als ik dat wel doe, is het zo'n truttige rode wijn aan de bovenkant van het middensegment. De tijd van moeiteloos literflessen Jumbo Shiraz (3,95 per stuk) weghaggelen ligt achter me.

Laatst heb ik zelfs een Gall & Gall-pas aangevraagd zodat, als het me ontbreekt aan wijntips van vrienden die ook steeds ouder worden en zodoende meebewegen naar de bovenkant van dat middensegment, ik me kan laten adviseren. Onder die vrienden bevinden zich opeens ook mensen met kinderen, pas verloofden en ga zo maar door.

Ik ben eindelijk aan het nadenken over wat ik wil gaan doen na mijn studie, ga verstandig(er) met mijn geld om, overweeg een begrafenisverzekering af te sluiten en de samenwoongrapjes tussen mijn vriend en mij worden steeds minder grappig.

Desondanks kwam de meest confronterende realisatie van het ouder worden pas gedurende deze feestdagen. Als ik alleen nog maar denk aan al het gedoe dat komt kijken bij het hebben van een kerstboom, word ik al hondsmoe. De kinderlijke vreugde die ik kreeg bij het versieren van de boom heeft plaats gemaakt voor "geeft wel veel rommel" en "waar láát je al die versiering de overige elf maanden van het jaar?"

Verder zet iedereen foto's van veredelde dennen op Instagram en Twitter, dus ik zie er genoeg. Enkel online, want ik betrap mezelf erop dat ik openbare plaatsen als supermarkten vermijd. Ten eerste staan er opeens doodenge, bewegende kerstmannen en rendieren die, als je het echt allemaal tegen hebt zitten, ook nog blikkerige geluiden maken.

Ten tweede heeft heel het land de behoefte om dezelfde afschuwelijke kerstafspeellijst tot in den treure (namelijk: van zes tot en met zesentwintig december - bijna een máánd!) te draaien. Waar ik eerst vol vertrouwen meekrijste op *All I Want For Christmas* haalt Mariah nu bij iedere hijgerige uithaal het bloed onder mijn nagels vandaan, zéker als ik in een meterslange kassarij sta tussen de mensen die ingrediënten hebben gekocht voor hun Allerhande-kerstdiner met de "worst-en-kaaskerstboom" als voorgerecht en de "kaasplanktaart" als nagerecht.

Begrijp me niet verkeerd, het is niet dat ik die hele feestdag opeens afschrijf. Bovendien heb ik altijd al een hekel gehad aan vuurwerk en oliebollen, dus de bitterheid kwam ook niet uit de lucht vallen. Kerst is voor mij nu overdreven goudkleurige uitnodigingen inclusief lakzegel versturen voor mijn negen-gangen-kerstdiner met burgerlijke kerstcovers van Frank Sinatra op de achtergrond. En dat is inmiddels misschien maar beter voor me ook.

ACHTERGROND

ALS JE NIET KOMT,

Weekend-dierenverzorgers Rick Angela en Martijn Sassen: 'Het betaalt beter dan borden wassen' Foto Marc de Haan

STERVEN ZE

Rick Angela is weekendverzorger van de dieren bij biologie. 'Ook in het weekend, op 3 oktober en met Kerst.'

DOOR BART BRAUN 'Je begint met kijken of het goed gaat met de dieren. Sommige vissen hebben nu rooie vlekjes. We weten nog niet precies wat voor infectie dat is. Hopelijk gaat het over als we een strengere dresscode introduceren voor de omgang met de aquaria. Medewerkers moeten dan verplicht handschoenen en een labjas dragen.'

'Bij de zebravinken zie je dat het niet goed met ze gaat als ze minder goed reageren. Dan zitten ze maar in een hoekje te zitten. Eén keer heb ik meegemaakt dat een vogel niet kon vliegen, omdat het chipje aan de poot vastzat. Zulke dingen gebeuren niet vaak, maar je moet er wel wat aan kunnen doen. Eén keer heb ik een verzorger moeten bellen; toen zaten er meer vogels in een ruimte dan er moesten zijn, omdat er een nestje was uitgekomen.'

'Een andere reden waarom we langskomen met Kerstmis is om de vogels van eten en drinken te voorzien. De vissen schijnen wel even zonder te kunnen, maar de vogels kunnen geen dag zonder eten of water. Als je dan een paar dagen niet komt, sterven ze gewoon. Dus moeten er op zaterdag, zondag, met Kerst en 3 oktober toch mensen langskomen.'

'Normaal gesproken doet de vaste dierenverzorger de schoonmaak, doordeeweeks. Maar met Kerst kunnen wij wel een keertje de vogelpoep opruimen. Maar in zo'n korte tijd zit niet meteen alles onder de uitwerpselen, hoor.'

'Het verzorgen van de dieren in het Sylvius en het Gorlaeus is een bijbaantje. Om met dieren te mogen werken, heb je een certificaat nodig, en dat had ik al via mijn studie biologie en medisch laboratoriumonderzoek aan de Hogeschool Leiden. Per uur betaalt het een stuk beter dan de meeste andere studentenbaantjes. En het is handiger voor je cv, natuurlijk.'

LAAT HET SNEL LENTE WORDEN

Als de dagen korter worden, neemt bij veel mensen de somberheid toe. Wat is er aan die winterdip te doen?

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN EN BART BRAUN Het is koud. Het regent. 's Ochtends is het donker en als je eind van de middag naar huis strompelt, heb je de hele dag geen straaltje zonlicht gezien. Je handen lijken continu bevroren en je neus is altijd verstopt. Halverwege de maand is je bankrekening al leeg. En dan moeten de feestdagen nog beginnen, waarvoor je alvast – gelovig of niet – bidt dat het deze keer niet eindigt in een politieke discussie met je racistische tante/vader/neef/oma, waarbij onvermijdelijk iemand in een dronken huilbui wanhopig uitroept 'waarom we het niet gewoon gezellig kunnen houden?'

Very SAD

Wat voor pluizige winterbeelden de mierzoete Jumbo- of Coca Cola-reclames ook voorschotelen: veel mensen voelen zich behoorlijk depressief als het winter wordt. In de volksmond heet het winterdepressie, maar de officiële term is SAD – *Seasonal Affective Disorder*. Hoeveel mensen hier precies last van hebben, is lastig vast te stellen. Het is natuurlijk ook afhankelijk van hoe je het definieert. In Nederland variëren de schattingen van 40.000 tot een half miljoen.

'In principe heeft SAD dezelfde symptomen als een gewone depressie, maar zijn ze seizoensafhankelijk. Het begint in de herfst of de winter, en gaat weer over als het lente wordt', zegt Niki Antypa, universitair docent bij psychologie en gespecialiseerd in depressie-kwetsbaarheid. 'Volgens de officiële definitie mag het pas zo heten als dit patroon tenminste twee keer is opgetreden.' Anders weet je namelijk niet of het een winterdepressie was, of een standaard-depressie die toevallig in

de winter plaatsvond.

Antypa: 'In wezen is het dus niet anders dan een gewone depressie, maar bepaalde symptomen zie je wel meer. Hypersomnia, oftewel veel meer slapen, vermoeidheid en een gebrek aan energie, en een toegenomen eetlust, vooral voor koolhydraten.'

Suicide

Dat mensen zich dus in de winter sneller neerslachtig voelen, leidt tot de hardnekkige mythe dat in de winter de zelfmoordcijfers hoger liggen dan in andere seizoenen. Dat is niet waar. Sterker nog: de meeste mensen die suicide plegen, doen dit in de zomer. Het cijfer ligt tijdens de feestdagen zelfs lager dan gemiddeld.

'Dat lijkt tegenstrijdig', zegt Willem van der Does, hoogleraar klinische psychologie. 'Zowel depressie als suicide is een heel complex begrip, met veel verschillende oorzaken. Je kan je voorstellen dat de seizoensvariatie in depressieve klachten heel erg samenhangt met *lifestyle*: de hoeveelheid zonlicht, en de mate waarin mensen buiten komen. Veel mensen bewegen meer in de zomer dan in de lente. Dat zijn allemaal kleine effectjes die optellen waardoor er variatie zit in depressie.

'Maar of die mensen dan iets drastisch doen als een suicidepoging, heeft nog veel andere determinanten. Ook allerlei sociale factoren: je kan je voorstellen dat mensen het tijdens de feestdagen hun familie niet willen aandoen, omdat de kerst dan altijd besmet is met het overlijden. Dat kan ook een rol spelen. Je moet je bedenken dat de suicidecijfers hoog lijken: in Nederland gaat het om achttien- à negentienhonderd mensen per jaar (1917 in 2017, *red.*). Het is veel, maar uiteindelijk blijft het een heel zeldzame gebeurtenis. Het gaat dus om variaties in vrij kleine getallen.'

A photograph of a winter landscape. The scene is dominated by snow-covered trees and branches, with a path leading through the snow. The overall tone is cold and serene, with a mix of white, grey, and muted blue colors. The text is overlaid on the lower left portion of the image.

'DE SAMENLEVING
ERKENT ONZE
BEHOEFTE AAN EEN
WINTERSLAAP NIET'

Licht helpt

En in tegenstelling tot andere soorten depressie is er voor de winterdip een eenvoudig medicijn: lampen. Heel sterke, dat wel, en in sommige gevallen moet je er even voor in de buidel tasten. Het werkt wel heel goed, zegt Marc Molendijk, universitair docent psychologie.

‘We wisten al dat lichttherapie goed helpt tegen winterdepressie. Sterk licht zou het korten der dagen wegnemen. Als je depressie behandelt duurt het weken of maanden, ook met antidepressiva en praattherapie. Maar lichttherapie werkt meestal sneller. Bij tachtig procent van de patiënten zelfs binnen een week.’

‘Van alle soorten depressie is de winterdepressie een van de weinige waarvan we weten dat het ergens consistent mee samenhangt, namelijk het korten der dagen’, zegt hij, ‘waardoor biologische ritmes verstoord raken. Hoe verder van de evenaar, hoe vaker het voorkomt. Op de evenaar zelf zie je het helemaal niet. En als je dan doorgaat naar de andere kant, richting Argentinië, zie je het wel weer.’

Winterslaap

Er zijn twee verhalen die je over de winterdepressie kunt vertellen. Het ene ziet de depressie als symptoom van een verschoven biologische klok. De afgenomen hoeveelheid daglicht die je ziet is van invloed op de hormonen die je slaapcyclus reguleren, en daardoor slaap je ’s nachts slecht en ben je overdag slaperig. Antypa: ‘Slaap en depressie zijn tweerichtingsverkeer. De slaapproblemen komen in de regel eerst, maar ze kunnen ook een bestendige factor zijn. Omgekeerd kunnen depressieve klachten ook weer bijdragen aan moeilijke slaap; de twee zijn sterk met elkaar verstrengeld.’

Het andere verhaal is evolutie-biologisch van aard: ’s winters is het koud, er is weinig te eten: alle redenen om passief betere tijden af te wachten. Depressie zou in vroeger tijden, hoe onaangenaam het ook is, een voordeel op kunnen leveren. ‘Dat zou kunnen, zeker in landen die echt ver van de evenaar liggen’, aldus Antypa. ‘Het probleem is echter dat onze samenleving de behoefte aan een semi-winterslaap niet erkent. Je moet gewoon functioneren in je dagelijkse activiteiten, en als dat niet lukt voel je je waardeloos en wordt je depressie erger.’

Begin in de herfst

‘Die twee verhalen sluiten elkaar niet uit. Wat mij betreft gaan ze zelfs hand in hand. Die chemisch/medische kant van het verhaal is er in elk geval, of dat nou een symptoom is of een aanpassing. Je kan het meten aan het slaaphormoon melatonine, aan vitamines, en zien dat die balansen veranderen. Dat heeft gevolgen; voor sommige zijn dat depressieve symptomen. Andere mensen kunnen zich beter aanpassen aan de verandering.’

Goed, er bestaat dus een winterdepressie met de naam SAD, en als je ervan af wilt, moet je een lamp kopen á 150 euro, en daar elke dag een uur in kijken. Het klinkt als een *scam*, en best een doorzichtige. ‘Lichttherapie helpt echt’, verzekert Van der Does.

‘Maar tegen de tijd dat iemand dit leest, is het een beetje aan de late kant. Je moet het eigenlijk in de herfst doen. Erop anticiperen, en als de dagen korter worden, ’s ochtends een uurtje bij zo’n lichtlamp zitten studeren. Dat kan depressie voorkomen.’

Antypa: ‘Ga ook naar buiten als de zon schijnt, want die geeft nog veel meer licht dan zo’n lamp. Dat licht levert je een hoop energie en vitamine D op, dus als er een mogelijkheid is, mis hem dan niet.’

IK SNAP HET GEWOON NIET

Tim Koning (25, klinische psychologie) haat kerst. 'Uiteindelijk is het vooral gewoon heel erg saai.'

DOOR SUSAN WICHGERS 'Waarom ik zo'n hekel heb aan kerst is moeilijk uit te leggen. Het is niet echt iets rationeels. Het gaat me om de hele setting. Mensen leven er al naartoe vanaf september. Dan begint het ook bij mij al te kriebelen.

'Waarom precies? Tja... Ik heb niks met de geboorte van Jezus, maar ik respecteer het dat andere mensen dat wel hebben. Maar heel Nederland is echt in de ban van kerst. Dat snap ik gewoon niet.

'Als ik er nu zo over praat, vind ik het alweer verschrikkelijk. Mijn familie heeft er onironisch heel veel zin in. Daar begrijp ik niks van. Kerst wekt torenhoge verwachtingen. Omdat het moet, vind ik het al niet leuk. Ik heb het trouwens niet alleen met kerst, ook met verjaardagen. Die vier ik dus ook niet.

'Ik heb geen traumatische ervaringen of zo, helemaal niet, geen familieruzies. Eerder het tegenovergestelde: als er nou nog eens

een goede ruzie zou zijn... Maar uiteindelijk is kerst vooral gewoon heel erg saai.

'Ik vind mijn familie heel belangrijk. Ik denk: als je dat vindt, kun je toch op iedere dag van het jaar bij ze langs? Waarom moet dat nou met kerst? Comedyserie *How I Met Your Mother* heeft er een aflevering aan gewijd, aan dingen die al heel lang in de kalender staan, en dat die eigenlijk alleen maar kunnen tegenvallen. Dat klopt echt precies.

'Vorig jaar woonde ik nog in een studentenhuis waar iedereen samen kerst wilde vieren. Eerst probeerde ik me nog te verzetten, uiteindelijk heb ik toch meegedaan. En ik moet het de organisatoren nageven: het was echt leuk. Maar ja: met een goede groep mensen en twee flessen wijn is natuurlijk alles leuk.

'Het allerergste vind ik mensen die kerstdagen erbij gaan verzinnen. Je hebt er al twee, maar dan moet er nog een derde bij, en een vierde. Voor je het weet zijn er op eens vijf kerstdagen. Moet allemaal gevierd worden met verschillende groepen mensen, huisgenoten, vvv'tjes (vrienden van vroeger, red.) Allerlei categorieën worden er bedacht. Je zou wel kunnen zeggen dat ik daar een beetje kwaad van word, ja.'

INHOUD

4

6

18

10

13

I

20

21

25

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

